

Med fötterna i skånska myllan

Det finns de som säger att det inte skrivs några riktigt bra och folkligt förankrade böcker i Sverige sedan Fritiof Nilsson Piraten lade ner sin penna. Andra anför Frans G Bengtssons mustiga språk som den sista resten av svenskt språksinne. Matorgierna i Röde Orm vattnar ännu munnen för många.

De människor, som i nutiden har svårt att bana sig fram genom egocentrerade skrifter där ångest, ensamhet förenas med språklig torfthet, bör inte förslitta chansen att läsa det Åke Sandstedt från Vejbystrand skrivit. Den minnesgode HD-läsaren har redan i sin minnesdikt bevarat en burlesk kortnovell med titeln "Hjelten" som vi publicerar för ett par år sedan.

På något sätt känns det bra att vi var framsynta nog att förstå Åke Sandstedts egenart och sprida hans ord vidare. För nu har denne lärare, som i tidsskrifter och dagspress de senaste åren gjort en okänd del av Bjärebygden känd genom mänskliga historier, begått sin debut som bokförfattare. Den tidigare omtalade Hjelten bildar både titel och avstamp för en novellsamling som i sitt språk och sin kluriga sammansättning är något högst ovanligt och friskt för 1990-talets svenska litteratur. Det är länge sedan jag kände sådan fröjd (ja, ordet kan verka gammalmodigt när det gäller litterär analys, men här välväl) som jag känt när Åke Sandstedts historier från Bjärebygden dukas fram som ett överdrigt skänkt smörgåbord (och det säger ju inte så lite om den matsmådnämsla det kan frambringa).

Sandstedts språk har en speciell klang: inte bara när han sticker in de nordvästra skånska uttrycken som ger karaktär åt människor och bygg; nej han söker också de lite ovanliga orden, uttrycken, de som har mest och kraft och som skapar den folkliga begåvelsen som Sandstedt tillverkar. Ibland kan det bli lite väl brokigt. Men det finns en glädje och värme i det han frambringar.

"Det var en man som hette Hjelt. Han lärade kvinnor; en livsbragare var han. Där till ägde han böcker. I Barkåkra komman fanns inget större bibliotek och ändå lämnades en bok till varje kullvatt kvinns. Det tog på beståndet. I blå band med exlibris spreds de runt i Bjäre. Dyrgräpar och klendror var de, skänkta utav Hjelten. Norr om Alperna fanns inte hans like."

ÅKE SANDSTEDT från Vejbystrand som tidigare publicerat små noveller i HD, debuterar nu med mustiga berättelser från Bjärebygden.

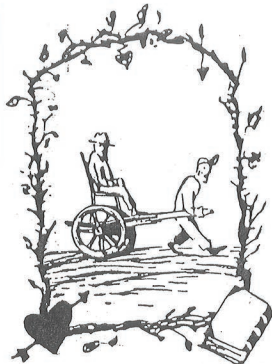

Så inleddes historien om sängknarren och bokvarmen Hjelt. Han lägger ner den enda kvinnan efter den andra, men som inte får omkull Bonn-Margit som ingen lägrat, hon som aldrig läst en bok.

Åke Sandstedt för oss vidare in till andra märkliga människor som bor på slätten eller bland träden på åsen. Det är små korta bygdehistorier med en extra styrka. Det är glädje och sorg, gemenskap och ensamhet. Här möter vi litteraturvännen som älskar analfabeten som är biträde i bygdens bokhandel. Här när oss ensamheten och förtviflan hos mannen som kallas spegelmannen och som varje morgon står upp tidigt och ser i spegeln om han finns. Här får vi följa med på rediga kalas och möta original som trots sin säregna levnad betyder oerhört mycket för andra. Historien om Sankt Basker är förstämd och öm; den vittnar om gemenskap, om fantasiens nödvändighet, om hur allt till slut fortsätter...

Det är kartarnas värld. Kvinnorna reduceras till ögonfröjd eller räliga kärringar. Men Åke Sandstedt har förmågan att hålla sig inom anständighetens gräns. Även om han tydligen folk, lämnar han inte ut dem. När de lyfts fram i sin nakenhet är det för att bli synliga för oss andra. Se här, här är en tosig, ett original. Men se vad han utträtt. Se vad han tror på. Detta är mänsklig kreativitet när båda fötterna står i den skånska myllan! Detta är livskraft!

När jag läser berättelserna, smakar på dofterna, känner jag hur de udda och utförstående altimer blir de kloka och de i livet närvarande. Utan dessa människor hade tillvaron varit mycket tråkigt. Sandstedt

Teckning från bokens omslag av Johan Pettersson.

skriver att han haft Bellman som en av sina inspirationskällor. Och nog rymmer denna debutbok folklig brotthet som hos Bellman, men framför allt känns det som om Åke Sandstedt hittat en egen stil när på detta sätt valt att berätta smitt fantastiska historier från Bjärebygden.

Nog kommer jag och andra som passerar Arkelstorp och Önnarp att lyssna efter äppellockerskan Bertas tordonsstämma. När hon skrek... föll kreatur och fåglar dödla till marken och äppelockare för handlös omkull under rop om barmhärtighet och försökning. Den som läser berättelsen hos Sandstedt kommer säkert att höra hennes stämma när vinden ligger på från Åsen.

Larslof Carlsson

Galerie
Porte Bleue
N Storgatan 14
LARS FOHLIN
Färgteckningar, färgesningar
Utställningen pågår
t o m 28 april

Åke Sandstedt: Hjelten, Carlssons.